

بررسی خصوصیات روانسنجی مقیاس سبکهای تبادل اجتماعی در جمعیت ایرانی

، مجید صفاری نیا^۱

چکیده

مقدمه: هدف پژوهش حاضر بررسی خصوصیات روانسنجی مقیاس سبکهای تبادل اجتماعی در جمعیت ایرانی بوده است. روش: جامعه آماری پژوهش عبارت بود از کلیه زنان و مردان شهر تهران که ۴۷۰ زن و مرد به روش خوشه-ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند و به مقیاس سبکهای تبادل اجتماعی (لیمن و همکاران، ۲۰۱۱) پاسخ دادند. برای بررسی پایایی مقیاس از ضریب آلفای کرونباخ و جهت بررسی روایی مقیاس از روایی محتوایی و روشهای تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی استفاده شد. **یافته‌ها:** ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده (۰/۸۳) حاکی از پایایی بالای مقیاس و نتایج تحلیلهای عاملی اکتشافی نشان‌دهنده وجود پنج عامل با انصاف، منفعت‌طلبی، فردگرایی، پیگیری و سرمایه‌گذاری افراطی با تغییر در برخی گویه‌های اصلی و حذف گویه‌های ۵، ۶، ۱۱، ۱۲، ۲۶، ۲۷، ۳۰، ۳۲، ۳۶، ۴۰، ۴۴، ۵۱ و ۵۳ بود. همچنین، نتایج تحلیل عاملی تأییدی نشان‌دهنده برازش نسبتاً خوب مدل ۴۱ گویه‌ای بود. به علاوه، یافته‌های مربوط به هنجارسازی نشان داد که میانه نمرات انصاف، منفعت‌طلبی، فردگرایی، پیگیری و سرمایه‌گذاری افراطی در کل نمونه ایرانی به ترتیب برابر با ۱۴، ۳۲، ۲۱، ۲۷ و ۱۳ می‌باشد. **نتیجه‌گیری:** بر اساس نتایج پژوهش، مقیاس سبکهای تبادل اجتماعی در اندازه‌گیری تبادل اجتماعی زنان و مردان شهر تهران ابزاری پایا و رواست.

کلیدواژگان: خصوصیات روانسنجی، تبادل اجتماعی، انصاف، منفعت‌طلبی، فردگرایی، پیگیری، سرمایه‌گذاری

افراطی

مقدمه

نظریه تبادل اجتماعی^۱ یکی از اثرگذارترین الگوهای مفهومی در رفتار سازمانی (کروپانزانو و میشل^۲، ۲۰۰۵) و یکی از قدیمی‌ترین نظریه‌ها در حوزه رفتار اجتماعی است (هومانز^۳، ۱۹۵۸). خاستگاه آن به حدود یک قرن پیش بازمی‌گردد. در گذشته افراد و دانشمندان بسیاری تصور می‌کردند که انسانها منطقی عمل کرده و می‌اندیشند. بعدها یافته‌ها نشان داد که انسانها همیشه هم به شکلی منطقی فکر و عمل نمی‌کنند، چرا که ارزشهای عاطفی، معمول یا عرفی وجود دارند و انسانها نیز بر اساس عناصر گوناگون تفکر ارزش‌محور^۴ عمل می‌کنند. این نظریه حاصل کارهای جامعه‌شناسان و انسان‌شناسانی چون جورج هومانز، پیتر بلائو و ریچارد ام. امرسون^۵ و روان‌شناسانی نظیر تیپوت و کلی^۶ است. برخی از موضوعات مهم مورد مطالعه توسط نظریه‌پردازان تبادل شامل تعیین‌کننده‌های ساختاری قدرت در شبکه‌های تبادل، انصاف و عدالت در پیامدهای تبادل، شکل‌گیری تعهد میان طرفین تبادل، انسجام، همبستگی و اعتماد است (کوک و گرباسی^۷، ۲۰۱۲). به عنوان مثال، وبر^۸ در ۱۹۲۰ به سنخ‌شناسی^۹ کنشهای انسانها پرداخت (اسکات^{۱۰}، ۲۰۰۰). در سالهای ۱۹۶۰-۱۹۵۰ بسیاری از دانشمندان به بسط این نظریه پرداختند و تعدادی از آنها از این نظریه در حوزه‌های گوناگون از جمله انسان‌شناسی، روان‌شناسی رفتار، اقتصاد، جامعه‌شناسی و روان‌شناسی اجتماعی استفاده کردند (نامیر، ماران و علی^{۱۱}، ۲۰۱۲).

نظریه تبادل اجتماعی مبتنی بر این مفروضه است که افراد با دیدگاهی اقتصادی به روابط خود می‌نگرند، هزینه‌های آن را برآورد کرده و با منافع و پاداشهای حاصل از آن مقایسه می‌کنند (وست و ترنر^{۱۲}، ۲۰۰۷). نظریه تبادل اجتماعی معتقد است هنگامی که افراد وارد یک رابطه یا عضو یک گروه می‌شوند بر هزینه‌های سرمایه‌گذاری و مشارکت خود در روابط با میزان عایدی از آنها تمرکز می‌کنند. منابع تبادل شده می‌توانند پول برای رفع نیاز، اطلاعات برای حل مسئله و حمایت اخلاقی باشند (اسپلمن^{۱۳}، ۲۰۱۳). بر اساس نظریه تبادل اجتماعی افراد برای تعیین ارزش یک رابطه دو محاسبه انجام می‌دهند: (۱) سطح مقایسه^{۱۴}، یعنی ارزیابی مستقیم هزینه‌های تلاش و

---

1 - social exchange theory

2 - Cropanzano & Mitchell

3 - Homans

4 - value-oriented thinking

5 - George Homans, Peter Blau & Richard M. Emerson

6 - Thibaut & Kelley

7 - Cook & Gerbasi

8 - Weber

9 - typology

10 - Scott

11 - Nammir, Marane & Ali

12 - West & Turner

13 - Spellman

14 - comparison level

منابع در مقابل منافع حاصل از آن و (۲) سطح مقایسه برای جایگزینها^۱، یعنی ارزیابی پیچیده‌تر نسبت هزینه- سود رابطه در مقابل نسبت هزینه- سود جایگزینهای دیگری که در دسترس فرد قرار دارند (ناکس، زاسمن، وایت و هاسکینز^۲، ۲۰۰۹). نتایج حاصل از این محاسبات تعیین می‌کند که فرد در یک رابطه یا گروه باقی می‌ماند یا خیر. نظریه‌های تبادل اجتماعی مفروضه‌های خود را بر دو اساس استوار می‌کنند: طبیعت انسان و ماهیت روابط. مفروضه‌های مربوط به طبیعت انسان معتقدند که موجودات انسانی درصدد کسب پاداش و اجتناب از تنبیه هستند، منطقی‌اند و معیار مورد استفاده آنها برای تعیین ارزش یک رابطه با گذشت زمان و در موقعیتهای گوناگون تغییر می‌کند. مفروضه‌های مربوط به ماهیت روابط معتقدند که روابط دارای وابستگی متقابلند و زندگی رابطه‌ای یک فرآیند است (اسپلمن، ۲۰۱۳).

هومانز (۱۹۵۸، ۱۹۶۱) یکی از پایه‌گذاران اصلی نظریه تبادل اجتماعی است. او مبدع شیوه درک رفتار اجتماعی افراد در فعالیتهای اقتصادی بود. هومانز (۱۹۶۱) تبادل اجتماعی را «تبادل فعالیت ملموس یا ناملموس و کمابیش پاداش‌آور یا هزینه‌بر میان حداقل دو فرد» دانست. از این رو، معتقد بود که تبادلات میان افراد صرفاً به کالاهای مادی (پول یا منابع) محدود نمی‌شود، بلکه می‌تواند شامل ارزشهای نمادین نظیر احترام و اعتبار باشد. هومانز تأکید می‌کند که رفتار می‌تواند تنها در سطح روان‌شناختی درک شود و ارتباط محیطهای فرهنگی و اجتماعی را انکار می‌کند. بر اساس نظر وی، رفتار فرد تحت تأثیر انتظارات نقشی قرار می‌گیرد که حاصل نظامهای اجتماعی- فرهنگی هستند (کروپانزانو و میشل، ۲۰۰۵).

پس از انتشار نظریه هومانز (۱۹۵۸) بسیاری از نظریه‌پردازان از جمله تیپوت و کلی^۳ (۱۹۵۹)، بلائو^۴ (۱۹۶۴) و امرسون^۵ (۱۹۷۶) پژوهشهای زیادی درباره این نظریه انجام دادند (کوک و رایس^۶، ۲۰۰۶؛ کروپانزانو و میشل، ۲۰۰۵؛ مونگ و ماتی^۷، ۲۰۰۴؛ نامیر و همکاران، ۲۰۱۲؛ شیل، ریچنباخز و هافمن^۸، ۲۰۱۲). تیپوت و کلی (۱۹۵۹) این نظریه را در حوزه روان‌شناسی اجتماعی به کار بردند. آنها مفاهیم سطح مقایسه و سطح مقایسه جایگزینها را به کار بردند تا توضیح دهند که چگونه طرفین یک رابطه تبادلی برای تعیین تعهد و سطح رضایت از رابطه به بررسی سود و هزینه آن می‌پردازند. آنها بر این باور بودند که افراد سرگرم تبادل اجتماعی می‌شوند تا به اهداف خود برسند (هولتهاوزن^۹، ۲۰۱۳).

---

1 - comparison level for alternatives

2 - Knox, Zusman, White & Haskins

3 - Thibaut & Kelley

4 - Blau

5 - Emerson

6 - Cook & Rice

7 - Monge & Matei

8 - Schiele, Reichenbachs & Hoffmann

9 - Holthausen

بلائو (۱۹۶۴) تبادل اجتماعی را تحت عنوان «نظریه تعاملات اجتماعی و روابط میان فردی» تعریف کرد و از نظر وی این نظریه ریشه در جامعه‌شناسی داشت. او به مقایسه تبادلات اجتماعی و اقتصادی پرداخت (کروپانزانو و میشل، ۲۰۰۵؛ نامیر و همکاران، ۲۰۱۲؛ شیل و همکاران، ۲۰۱۲). او اظهار داشت که تفاوت بنیادی میان تبادل اجتماعی و اقتصادی این است که تبادل اجتماعی شامل تعهدات غیررسمی است و منافع در آن از ارزش قابل-اندازه‌گیری برخوردار نیستند، به این معنی که الگوهای اجتماعی پایدار توسط تبادلات اجتماعی خلق می‌شوند (لمب، ویتمن و اسپکمن^۱، ۲۰۰۱).

بر اساس نظر امرسون (۱۹۷۶) خاستگاه نظریه تبادل اجتماعی در جامعه‌شناسی و روان‌شناسی اجتماعی است. او معتقد است که عامل تعیین‌کننده اصلی روابط ناپایدار عدم توازن قدرت است. وابستگیهای متقابل میان طرفین رابطه عامل اصلی وجود و تداوم روابط تبادل اجتماعی است. نظریه تبادل اجتماعی برای او یک نظریه صرف نبود، بلکه چهارچوب ارجاعی بود که از منظر آن سایر نظریه‌ها را مورد مقایسه قرار می‌داد (هولتهاوزن، ۲۰۱۳).

مقیاسهای گوناگونی برای اندازه‌گیری تفاوت‌های فردی در حوزه تبادل اجتماعی وجود دارد، از جمله پرسشنامه هنجارهای شخصی متقابل^۲ (پروگینی، گالوسی، پرزاگی و ارکولانی^۳، ۲۰۰۳). لیمن، زوروف و فورنیر^۴ (۲۰۱۱) پرسشنامه سبک تبادل اجتماعی^۵ (SESS) را به عنوان سنجه تفاوت‌های فردی در حوزه تبادل اجتماعی مطرح کردند که سبکهای تبادل اجتماعی در آن بر اساس اصول روان‌شناسی تکاملی تعریف می‌شوند و طیف وسیعتری از این حوزه را در مقایسه با مقیاسهای قبلی پوشش می‌دهند.

لیمن و همکارانش (۲۰۱۱) در پژوهشهای خود به دو بُعد کلی تفاوت‌های فردی در سبکهای تبادل اجتماعی دست یافتند: برقراری پیوند برابر^۶ (تمایل به منفعت‌طلبی، برابری‌خواهی و تمایل به سرمایه‌گذاری در برقراری و حفظ روابط تبادل اجتماعی) و مدیریت آگاهانه پیوند^۷ (تمایل به پایش^۸ هزینه‌ها و منافع در روابط تبادلی، راسخ و جدی بودن در تعامل با طرفین تبادل و تمایل به خاتمه روابط تبادلی). این دو ویژگی از صفات شخصیتی نئو و سبکهای دلبستگی متمایزند، اما روابط معنی‌داری با این متغیرها دارند، مثلاً افراد برون‌گرا و توافق‌پذیر در EAB و افراد فاقد توافق‌پذیری و دارای سبک دلبستگی اجتنابی در VAM نمرات بالاتری کسب می‌کنند (لیمن، ۲۰۱۲).

لیمن و همکارانش (۲۰۱۱) با انجام پژوهشی بر روی ۲۲۶ دانشجوی انگلیسی زبان دانشگاه مک‌گیل به اعتباریابی مقیاس تبادل اجتماعی پرداختند. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی حاکی از وجود پنج خرده‌مقیاس پیگیری^۹

1 - Lambe, Wittmann & Spekman

2 - Personal Norms of Reciprocity Questionnaire (PNRQ)

3 - Perugini, Gallucci, Presaghi & Ercolani

4 - Leybman, Zuroff & Fournier

5 - Social Exchange Styles Scale

6 - Equitable Alliance Building (EAB)

7 - Vigilant Alliance Management (VAM)

8 - monitoring

9 - tracking

(پایش مکرر و دقیق هزینه و سود)، انصاف^۱ (برابری خواهی)، فردگرایی^۲ (رجحان برای خوداتکایی و سرمایه‌گذاری اندک)، منفعت‌طلبی^۳ (تمایل به افزایش حتی‌الامکان سود) و سرمایه‌گذاری افراطی^۴ (سرمایه‌گذاری بدون الزام یا انتظارات سرمایه‌گذاری برابر از جانب دیگران) بود. همچنین، آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاسهای پیگیری، انصاف، فردگرایی، منفعت‌طلبی و سرمایه‌گذاری افراطی به ترتیب برابر با ۰/۸۴، ۰/۸۱، ۰/۸۱، ۰/۷۵ و ۰/۶۸ به دست آمد. نتایج تحلیل عاملی تأییدی نشان دهنده برازش خوب مدل بود (GFI=۰/۹۱، CFI=۰/۹۳ و RMSEA=۰/۰۷). به علاوه، روایی همزمان آن با پرسشنامه‌های هنجارهای شخصی تقابل، صفات شخصیتی نثو، عزت نفس و حمایت اجتماعی مورد تأیید قرار گرفت (لیبمن، زوروف و فورنیر، ۲۰۱۱).

از آنجا که تا کنون در ایران مقیاسی علمی جهت تعیین سبکهای تبادل اجتماعی ساخته و هنجاریابی نشده است، مسئله اصلی این پژوهش بررسی خصوصیات روانسنجی مقیاس سبکهای تبادل اجتماعی لیبمن و همکاران (۲۰۱۱) در جامعه ایرانی می‌باشد.

روش پژوهش

طرح پژوهش حاضر از نوع زمینه‌یابی بود. نمونه پژوهش عبارت بود از ۵۰۰ زن و مرد شهر تهران (البته به علت آفت آزمودنی تعداد آنها به ۴۷۰ نفر کاهش یافت) که به روش خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند؛ بدین ترتیب که از مناطق ۲۲ گانه شهر تهران، مناطق ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۷، ۸، ۹، ۱۲، ۱۴ و ۱۶ (بر پایه پنج بخش غرب، شرق، مرکز، جنوب و شمال) به طور تصادفی انتخاب شدند و از هر کدام از آنها تعدادی زن و مرد به عنوان نمونه و به طور تصادفی ساده برگزیده شدند. میانگین سنی آزمودنیها ۳۰/۰۳ بود. همچنین، اکثر آزمودنیها را مردان (۵۷/۷ درصد) و افراد متأهل (۵۰/۹ درصد) تشکیل می‌دادند. به علاوه، آزمودنیهای دارای مدرک کارشناسی و زیر دیپلم به ترتیب حداکثر (۲۸/۹ درصد) و حداقل (۷/۹ درصد) نمونه را به خود اختصاص می‌دادند.

ابزار اندازه‌گیری

مقیاس سبکهای تبادل اجتماعی لیبمن و همکاران (۲۰۱۱)^۵: این مقیاس توسط لیبمن و همکاران (۲۰۱۱) طراحی شد که مشتمل بر ۵۴ گویه و پنج خرده‌مقیاس پیگیری، انصاف، فردگرایی، منفعت‌طلبی و سرمایه‌گذاری افراطی است. گویه‌ها در طیف لیکرت پنج درجه‌ای (کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۵) نمره‌گذاری می‌شوند. گویه‌های ۱، ۲، ۳، ۴، ۶، ۱۴، ۱۶، ۲۱، ۳۱، ۳۵، ۳۷، ۴۴، ۵۰، ۵۳ خرده‌مقیاس پیگیری، گویه‌های ۴، ۷، ۱۱، ۱۸، ۲۵، ۲۹، ۳۲، ۳۴، ۳۹، ۴۲، ۴۶، ۴۸ خرده‌مقیاس انصاف، گویه‌های ۵، ۱۰، ۱۲، ۱۳، ۱۹، ۲۴، ۲۶، ۲۸، ۴۱، ۴۷ خرده‌مقیاس فردگرایی، گویه-

1 - fairness

2 - individualism

3 - benefit-seeking

4 - overinvestment

5 - Leybman et al. Social Exchange Styles Scale

های ۸، ۹، ۱۵، ۱۷، ۲۲، ۲۳، ۲۷، ۳۰، ۳۶، ۳۸، ۴۰، ۴۳، ۴۵، ۴۹ خرده‌مقیاس منفعت‌طلبی و گویه‌های ۳، ۲۰، ۳۳، ۵۱، ۵۲، ۵۴ خرده‌مقیاس سرمایه‌گذاری افراطی را اندازه می‌گیرند. بنابراین، حداقل و حداکثر نمره برابر با ۵۴ و ۲۷۰ خواهد بود.

لیمن، زوروف و فورنیر (۲۰۱۱) در پژوهش خود آلفای کرونباخ را برای خرده‌مقیاس‌های پیگیری، انصاف، فردگرایی، منفعت‌طلبی و سرمایه‌گذاری افراطی به ترتیب برابر با ۰/۸۴، ۰/۸۱، ۰/۸۱، ۰/۷۵ و ۰/۶۸ به دست آوردند. همچنین، روایی همزمان آن با پرسشنامه‌های هنجارهای شخصی تقابل، صفات شخصیتی نئو، عزت نفس و حمایت اجتماعی تأیید شده است (لیمن، زوروف و فورنیر، ۲۰۱۱).

یافته‌های پژوهش

در این قسمت نتایج مربوط به بررسی خصوصیات روانسنجی (اعتباریابی و هنجارسازی) مقیاس سبک‌های تبادل اجتماعی ارائه می‌شود.

نتایج مربوط به اعتباریابی

یافته‌های مربوط به پایایی

به منظور تشخیص پایایی مناسب کل مقیاس در آزمودنی‌های پژوهش از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که نتایج آن نشان داد که مقیاس تبادل اجتماعی از پایایی مناسبی برخوردار است (ضریب آلفای کرونباخ = ۰/۸۳).

شاخصهایی نظیر میانگین، واریانس و همبستگی هر گویه با کل مقیاس و ضریب آلفای کرونباخ در صورت حذف هر گویه در مجموعه ۵۴ گویه‌ای در جدول ۱ آورده شده است.

جدول ۱: میانگین، واریانس و همبستگی هر گویه با کل مقیاس و ضریب آلفای کرونباخ در صورت حذف هر گویه در مجموعه ۵۴ گویه‌ای

گویه‌ها	میانگین مقیاس در صورت حذف گویه	واریانس مقیاس در صورت حذف گویه	همبستگی هر گویه با کل مقیاس	ضریب آلفای کرونباخ در صورت حذف گویه
q۱	۱۴۳/۵	۴۰۱/۴۶	۰/۳۹	۰/۸۳
q۲	۱۴۲/۸۴	۴۰۸/۰۳	۰/۲۵	۰/۸۳
q۳	۱۴۲/۹۶	۴۰۹/۷۹	۰/۲۱	۰/۸۳
q۴	۱۴۳/۲۳	۴۰۳/۶۹	۰/۳۴	۰/۸۳
q۵	۱۴۲/۷۶	۴۱۰/۲۳	۰/۲۱	۰/۸۳
q۶	۱۴۲/۵۵	۴۱۳/۸	۰/۱۳	۰/۸۳
q۷	۱۴۲/۹	۴۰۴/۳۷	۰/۳۳	۰/۸۳

•/ለኝ	•/ጊ	ፋ፡፡/፩፭	፲፭፡/፶፲	q፲
•/ለኝ	•/ኝ፩	ፋ፡፡/፭፩	፲፭፡/፶፯	q፲፩
•/ለኝ	•/፲፭	ፋ፲፡/፶፲	፲፭፡/፷፯	q፲።
•/ለኝ	•/፯፭	ፋ፡፶/፭ፋ	፲፭፡/፸፩	q፲፫
•/ለኝ	•/፲፩	ፋ፲፡፡/፭ፋ	፲፭፡/፻፩	q፲፬
•/ለኝ	•/፯ፋ	ፋ፡፩/፭	፲፭፡/፻፫	q፲፭
•/ለኝ	•/ኝ፯	ፋ፡፶/፸፩	፲፭፡/፻፮	q፲፮
•/ለኝ	•/፲፩	ፋ፲፡፡/፡፯	፲፭፡/፻፳፮	q፲፱
•/ለኝ	•/፯፮	ፋ፡፭	፲፭፡/፻፶፩	q፲፳
•/ለኝ	•/ኝ፭	ፋ፡፡/፸፩	፲፭፡/፻፶፫	q፲፻
•/ለኝ	•/ኝ፩	ፋ፡፯/፯፻	፲፭፡/፻፶፯	q፲፻፩
•/ለኝ	•/፯፩	ፋ፡፭/፯፮	፲፭፡/፻፶፯	q፲፻፫
•/ለኝ	•/፯፮	ፋ፡፭/፶፯	፲፭፡/፻፷፩	q፲፻፮
•/ለኝ	•/፯፯	ፋ፡፩/፸፲	፲፭፡/፻፷፩	q፲፻፱
•/ለኝ	•/ኝ፩	፳፸፸/፳፲	፲፭፡/፻፷፯	q፲፻፺፯
•/ለኝ	•/ኝ፯	ፋ፡፶/፩፶	፲፭፡/፻፷፯	q፲፻፺፻
•/ለኝ	•/፲፯	ፋ፲፳/፳፻	፲፭፡/፻፹፲	q፲፻፺፻፫
•/ለኝ	•/፻፩	ፋ፡፶፡/፯፻	፲፭፡/፻፹፯	q፲፻፺፻፮
•/ለኝ	•/፯፭	ፋ፡፶/፸፮	፲፭፡/፻፹፮	q፲፻፺፻፱
•/ለኝ	•/፲፭	ፋ፲፯/፭፯	፲፭፡/፻፹፯	q፲፻፺፻፺፯
•/ለኝ	•/ጊ	ፋ፲፡/፻	፲፭፡/፻፺፡፡፩	q፲፻፺፻፺፻፮
•/ለኝ	•/፻፮	ፋ፡፯/፲፮	፲፭፡/፻፺፡፡፮	q፲፻፺፻፺፻፳፮
•/ለኝ	•/፻፲	ፋ፡፭/፩፯	፲፭፡/፻፺፡፡፮	q፲፻፺፻፺፻፳፻፫
•/ለኝ	•/፻፩	ፋ፡፮/፩	፲፭፡/፻፺፡፡፻፯	q፲፻፺፻፺፻፳፻፺፯
•/ለኝ	•/፲፩	ፋ፡፮/፯፻	፲፭፡/፻፺፡፡፻፻፫	q፲፻፺፻፺፻፳፻፺፻፺፯
•/ለኝ	•/፯፩	ፋ፡፭/፡፡፩	፲፭፡/፻፺፡፡፻፻፳፮	q፲፻፺፻፺፻፳፻፺፻፺፻፺፯

۰/۸۳	۰/۱۴	۴۱۳/۸	۱۴۲/۳۲	q۳۴
۰/۸۳	۰/۲۳	۴۱۰/۱۳	۱۴۳/۰۴	q۳۵
۰/۸۳	۰/۲	۴۱۱/۶۷	۱۴۲/۹۲	q۳۶
۰/۸۳	۰/۲۵	۴۰۷/۸۱	۱۴۲/۳۱	q۳۷
۰/۸۳	۰/۳۶	۴۰۱/۸	۱۴۲/۸۳	q۳۸
۰/۸۳	۰/۲۷	۴۰۷/۶۸	۱۴۳/۳۸	q۳۹
۰/۸۳	۰/۳۵	۴۰۳/۴۲	۱۴۲/۴۳	q۴۰
۰/۸۳	۰/۳۴	۴۰۳/۱	۱۴۲/۹۵	q۴۱
۰/۸۳	۰/۳۹	۴۰۱/۹۳	۱۴۲/۸۴	q۴۲
۰/۸۳	۰/۱۶	۴۱۲/۷۶	۱۴۲/۵	q۴۳
۰/۸۳	۰/۲۶	۴۰۸/۷۳	۱۴۲/۱۲	q۴۴
۰/۸۳	۰/۳۵	۴۰۳/۴	۱۴۲/۵۹	q۴۵
۰/۸۳	۰/۳۷	۴۰۳/۰۹	۱۴۲/۹۶	q۴۶
۰/۸۳	۰/۱۷	۴۱۱/۸۵	۱۴۲/۱۹	q۴۷
۰/۸۳	۰/۰۹	۴۱۵/۱۴	۱۴۲/۲۲	q۴۸
۰/۸۳	۰/۲۶	۴۰۷/۵۸	۱۴۲/۶۳	q۴۹
۰/۸۳	۰/۳۷	۴۰۳/۲۵	۱۴۲/۹۴	q۵۰
۰/۸۳	۰/۱۷	۴۱۲/۲۲	۱۴۲/۶	q۵۱
۰/۸۳	۰/۲۸	۴۰۸/۹۹	۱۴۳/۱۱	q۵۲
۰/۸۳	۰/۲۴	۴۰۹/۵۸	۱۴۲/۴۹	q۵۳
۰/۸۳	۰/۱۷	۴۱۲/۰۱	۱۴۲/۴۲	q۵۴

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، دو ستون آخر از اهمیت بالایی برخوردارند. ستون اول نماد گویه‌ها، ستون دوم میانگین مقیاس در صورت حذف آن گویه و ستون سوم واریانس مقیاس در صورت حذف آن گویه، ستون چهارم همبستگی هر گویه با کل گویه‌های مقیاس و ستون پنجم ضریب آلفای کرونباخ در صورت حذف آن گویه را نشان می‌دهد. اگر چنانچه گویه‌ای همبستگی منفی و یا ضعیف با دیگر گویه‌ها داشته و در صورت حذف

آن آلفای کرونباخ افزایش یابد، باید از مقیاس حذف شود. از آنجا که هیچکدام از گویه‌ها همبستگی منفی و یا ضعیف با دیگر گویه‌ها ندارند، از مقیاس حذف نمی‌شوند.

یافته‌های مربوط به روایی

جهت محاسبه روایی در این پژوهش از دو روش روایی محتوایی و روایی سازه استفاده شده است. جهت بررسی روایی محتوایی پرسشنامه، پس از ترجمه به فارسی مجدداً به انگلیسی برگردانده شد. پس از آن، قابل فهم و رسا بودن متن توسط اساتید روان‌شناسی مورد بررسی قرار گرفت و به این ترتیب نسخه فارسی آماده شد. جهت بررسی روایی سازه مقیاس از روشهای تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی با استفاده از روش SPSS, AMOS استفاده شد. در این قسمت یافته‌های مربوط به تحلیل عاملی اکتشافی ارائه شده است.

جهت آزمون میزان تبیین شدن واریانس درون داده‌ها توسط عوامل و تأیید توانایی عاملی بودن داده‌ها در آزمودنیهای پژوهش از اندازه کفایت نمونه‌گیری و آزمون کرویت بارتلت استفاده شده که اندازه کفایت نمونه‌گیری KMO تقریباً برابر با ۰/۸۹ به دست آمد که اندازه خوبی است و نشان می‌دهد که واریانس درون داده‌ها توسط عوامل تبیین می‌شود. همچنین، سطح معنی‌داری در آزمون کرویت بارتلت کوچکتر از ۰/۵ به دست آمد که مؤید توانایی عاملی بودن داده‌هاست.

همچنین، کل واریانس تبیین شده به وسیله راه حل تحلیل عاملی نشان داد که پس از انجام چرخش واریماکس^۱ پنج عامل دارای مقدار ویژه بزرگتر از ۱/۵ هستند که خلاصه نتایج آن در جدول ۲ ارائه شده است.

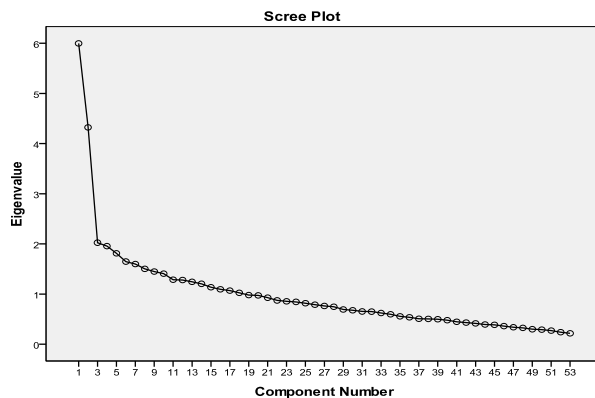
جدول ۲: کل واریانس تبیین شده به وسیله راه حل تحلیل عاملی در آزمودنیهای پژوهش (N=۴۷۰)

عاملها	مقدار ویژه	مقدار ویژه	مقدار ویژه	مقدار ویژه	مقدار ویژه
آزمودنیها	عامل اول	عامل دوم	عامل سوم	عامل چهارم	عامل پنجم
کل	۶/۰۲	۴/۳۲	۲/۰۹	۱/۹۹	۱/۶۷

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، مقدار ویژه عاملهای اول، دوم، سوم، چهارم و پنجم در آزمودنیهای پژوهش به ترتیب برابر با ۶/۰۲، ۴/۳۲، ۲/۰۹، ۱/۹۹ و ۱/۶۷ می‌باشد.

برای تصمیم‌گیری در مورد اینکه کدام عوامل باید استخراج شوند، از نمودار سنگریزه نیز می‌توان استفاده کرد که در شکل ۱ ارائه شده است.

¹ - varimax rotation

شکل ۱: نمودار سنگریزه

جهت بررسی گویه‌های مربوط به هر عامل، بارگذاری گویه‌ها روی عوامل پس از چرخش واریماکس در جدول

۳ ارائه شده است.

جدول ۳: بار عاملی پس از چرخش در آزمودنیهای پژوهش (N=۴۷۰)

عوامل					گویه‌ها
۵	۴	۳	۲	۱	
				۰/۵۸۴	۱
۰/۵۳۸					۲
۰/۳۷۴				۰/۳۷۲	۳
				۰/۴۶۲	۴
					۵
					۶
				۰/۵۴	۷
	۰/۴۹۲				۸
			۰/۳۸۵		۹
	۰/۵				۱۰
					۱۱
					۱۲
				۰/۴۲۷	۱۳
			۰/۴۷۹		۱۴

	•/۴۶۲		۱۵
•/۳۹۱		•/۴۲۳	۱۶
		•/۴۸۷	۱۷
	•/۳۷۴		۱۸
		•/۵۰۷	۱۹
•/۴۰۸			۲۰
	•/۴۱۴		۲۱
•/۴۱۵		•/۴۱۴	۲۲
		•/۵۶۲	۲۳
	•/۳۷۹		۲۴
		•/۴۳۷	۲۵
			۲۶
			۲۷
		•/۴۶۱	۲۸
•/۵۱۶			۲۹
			۳۰
		•/۵۲	۳۱
			۳۲
		•/۴۱	۳۳
	•/۴۹۹		۳۴
		•/۴۲۴	۳۵
			۳۶
	•/۴۶۳		۳۷
		•/۴۷۲	۳۸
		•/۵۴۶	۳۹
			۴۰

	۰/۴۱۵	۴۱
	۰/۴۷۲	۴۲
۰/۳۹۹		۴۳
		۴۴
	۰/۴۲۳	۴۵
	۰/۵۰۹	۴۶
۰/۴۸۶		۴۷
۰/۵۷۲		۴۸
	۰/۴۷۴	۴۹
	۰/۴۶۲	۵۰
		۵۱
	۰/۳۷۷	۵۲
		۵۳
۰/۴۴۶		۵۴

بر اساس نتایج جدول ۳، گویه‌های ۱، ۴، ۷، ۱۳، ۲۵، ۲۸، ۳۱، ۳۵، ۳۸، ۳۹، ۴۱، ۴۲، ۴۶، ۵۲ روی عامل ۱، گویه‌های ۹، ۱۴، ۱۶، ۱۷، ۱۹، ۲۳، ۳۳، ۴۵، ۴۹، ۵۰ روی عامل ۲، گویه‌های ۱۵، ۲۱، ۲۴، ۳۴، ۴۷، ۴۸، ۵۴ روی عامل ۳، گویه‌های ۸، ۱۰، ۱۸، ۳۷، ۴۳ روی عامل ۴ و گویه‌های ۲، ۳، ۲۰، ۲۲، ۲۹ روی عامل ۵ قوی‌ترین بارها را دارند که این عوامل به ترتیب انصاف، منفعت‌طلبی، فردگرایی، پیگیری و سرمایه‌گذاری افراطی نامگذاری می‌شوند. همچنین، گویه‌های ۵، ۶، ۱۱، ۱۲، ۲۶، ۲۷، ۳۰، ۳۲، ۳۶، ۴۰، ۴۴، ۵۱، ۵۳ روی هیچیک از عوامل بارگذاری نشده‌اند، لذا حذف می‌شوند.

همچنین، به منظور تأیید ساختار عاملی ۴۱ گویه‌ای به دست آمده و آزمودن قدرت و معنی‌داری سهم هر یک از عوامل در اندازه‌گیری تبادل اجتماعی در آزمودنی‌های پژوهش، تحلیل عوامل تأییدی با استفاده از برنامه آموس^۱ انجام شد که نتایج آن در جدول ۴ آمده است.

¹ - Amos

جدول ۴: شاخصهای نیکویی برازش الگوی اندازه‌گیری در آزمودنیهای پژوهش (N=۴۷۰)

عدد به دست آمده	شاخصهای نیکویی برازش
۲۵۴۷/۱۶	مجذور خی
۷۳۵	درجه آزادی
۳/۴۶	مجذور خی / درجه آزادی (χ^2/df)
۰/۰۰۱	سطح معنی‌داری
۰/۰۷	ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب (RMSEA)
۰/۸۹	شاخص نیکویی برازش (GFI)
۰/۸۶	شاخص تعدیل شده نیکویی برازش (AGFI)
۰/۸۶	شاخص برازش تطبیقی (CFI)

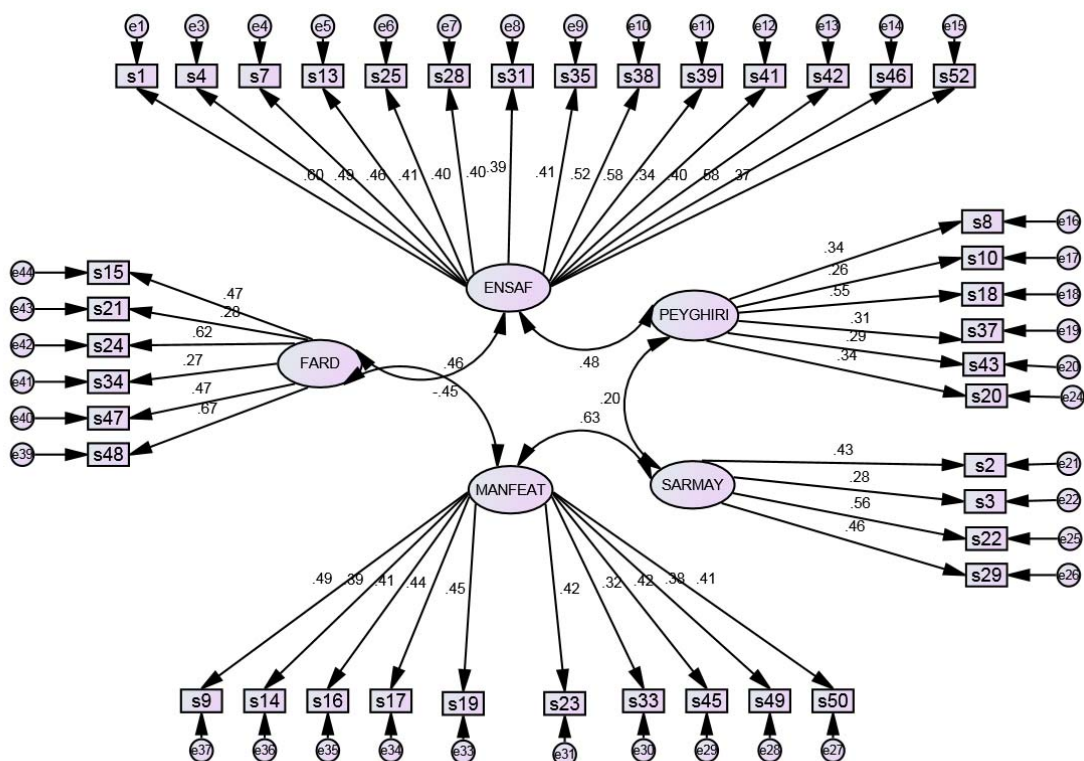
همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، شاخصهای مجذور خی / درجه آزادی ($\chi^2/df = ۳/۴۶$)، شاخص نیکویی برازش^۱ ($GFI = ۰/۸۹$)، شاخص نیکویی برازش اصلاح شده^۲ ($AGFI = ۰/۸۶$)، شاخص برازش تطبیقی^۳ ($CFI = ۰/۸۶$) و ریشه دوم میانگین مربعات خطای برآورد^۴ ($RMSEA = ۰/۰۷$) نشان دهنده برازش نسبتاً خوب مدل است.

1 - Goodness of Fit Index

2 - Adjusted Goodness of Fit Index

3 - Comparative Fit Index

4 - Root Mean Square Error of Approximation

شکل ۲: برازش مدل از طریق تحلیل عاملی تأییدی (ضرایب استاندارد شده)

یافته‌های مربوط به هنجارسازی

جهت محاسبه هنجارهای ایرانی از میانه، میانگین و انحراف استاندارد استفاده شد که خلاصه نتایج آن در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵: شاخصهای توصیفی نمرات عوامل در آزمودنیهای پژوهش (N=۴۷۰)

آزمودنی	عاملها	میانگین	انحراف استاندارد	میانه
کل	پیگیری	۱۴/۱۷	۳/۳۹	۱۴
	انصاف	۳۳/۲۵	۸/۳	۳۲
	فردگرایی	۲۰/۵۴	۴/۲۷	۲۱
	منفعت طلبی	۲۷/۷۱	۶/۱۷	۲۷
	سرمایه گذاری افراطی	۱۳/۵۴	۳/۵۶	۱۳

همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، میانه نمرات پیگیری، انصاف، فردگرایی، منفعت‌طلبی و سرمایه-گذاری افراطی در آزمودنیهای پژوهش به ترتیب برابر با ۱۴، ۳۲، ۲۱، ۲۷ و ۱۳ می‌باشد. همچنین، میانگین و انحراف استاندارد نمرات پیگیری، انصاف، فردگرایی، منفعت‌طلبی و سرمایه‌گذاری افراطی در آزمودنیهای پژوهش به ترتیب برابر با ۱۴/۱۷ و ۳/۳۹، ۳۳/۲۵ و ۸/۳، ۲۰/۵۴ و ۴/۲۷، ۲۷/۷۱ و ۶/۱۷ و ۱۳/۵۴ و ۳/۵۶ است.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به هدف پژوهش حاضر که بررسی خصوصیات روانسنجی مقیاس سبکهای تبادل اجتماعی لیمن و همکاران (۲۰۱۱) در جمعیت ایرانی بود، نتایج ضرایب پایایی به دست آمده با استفاده از روش آلفای کرونباخ در آزمودنیهای پژوهش نشان داد که این مقیاس از پایایی خوبی برخوردار است (ضریب آلفای کرونباخ = ۰/۸۳).

همچنین، نتایج تحلیل عاملی اکتشافی پنج عاملی در آزمودنیهای پژوهش مؤید توانایی عاملی بودن داده‌ها و وجود پنج عامل با مقدار ویژه بزرگتر از ۱/۵ بود که گویه‌های ۱، ۴، ۷، ۱۳، ۲۵، ۲۸، ۳۱، ۳۵، ۳۸، ۳۹، ۴۱، ۴۲، ۴۶، ۵۲ روی عامل ۱ (انصاف)، گویه‌های ۹، ۱۴، ۱۶، ۱۷، ۱۹، ۲۳، ۳۳، ۴۵، ۴۹، ۵۰ روی عامل ۲ (منفعت‌طلبی)، گویه‌های ۱۵، ۲۱، ۲۴، ۳۴، ۴۷، ۴۸، ۵۴ روی عامل ۳ (فردگرایی)، گویه‌های ۸، ۱۰، ۱۸، ۳۷، ۴۳ روی عامل ۴ (پیگیری) و گویه‌های ۲، ۳، ۲۰، ۲۲، ۲۹ روی عامل ۵ (سرمایه‌گذاری افراطی) قوی‌ترین بارها را داشتند. همچنین، گویه‌های ۵، ۶، ۱۱، ۱۲، ۲۶، ۲۷، ۳۰، ۳۲، ۳۶، ۴۰، ۴۴، ۵۱، ۵۳ روی هیچیک از عوامل بارگذاری نشدند و لذا حذف گردیدند.

برای تأیید ساختار عاملی ۴۱ گویه‌ای به دست آمده مقادیر مجذور خی، مقدار شاخص ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب، شاخص نیکویی برازش، شاخص تعدیل شده نیکویی برازش و شاخص برازش تطبیقی در آزمودنیهای پژوهش نشان دهنده برازش نسبتاً خوب مدل بود.

با توجه به نتایج به دست آمده در مورد اعتباریابی مقیاس سبکهای تبادل اجتماعی (لیمن و همکاران، ۲۰۱۱) که بیانگر پایایی و روایی خوب این مقیاس جهت تعیین سبکهای تبادل اجتماعی در مردان و زنان تهرانی است، می‌توان گفت که نتایج به دست آمده از این پژوهش با برخی یافته‌های پژوهشهای قبلی از جمله لیمن و همکاران (۲۰۱۱) هماهنگ است.

به عنوان مثال، لیمن و همکارانش (۲۰۱۱) با انجام پژوهشی بر روی ۲۲۶ دانشجوی انگلیسی زبان دانشگاه مک‌گیل به اعتباریابی مقیاس تبادل اجتماعی پرداختند. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی حاکی از وجود پنج خرده‌مقیاس پیگیری، انصاف، فردگرایی، منفعت‌طلبی و سرمایه‌گذاری افراطی بود. همچنین، آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاسهای پیگیری، انصاف، فردگرایی، منفعت‌طلبی و سرمایه‌گذاری افراطی به ترتیب برابر با ۰/۸۴، ۰/۸۱، ۰/۸۱، ۰/۷۵ و ۰/۶۸

به دست آمد. نتایج تحلیل عاملی تأییدی نشان دهنده برازش خوب مدل بود ($GFI=0/91$ ، $CFI=0/93$ و $RMSEA=0/07$). به علاوه، روایی همزمان آن با پرسشنامه‌های هنجارهای شخصی تقابل، صفات شخصیتی نئو، عزت نفس و حمایت اجتماعی مورد تأیید قرار گرفت (لیمن، زوروف و فورنیر، ۲۰۱۱).

همچنین، محاسبه هنجارهای ایرانی نشان داد که میانه نمرات پیگیری، انصاف، فردگرایی، منفعت‌طلبی و سرمایه‌گذاری افراطی در آزمودنیهای پژوهش به ترتیب برابر با ۱۴، ۳۲، ۲۱، ۲۷ و ۱۳ می‌باشد. به طور کلی با توجه به نتایج این پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که مقیاس سبکهای تبادل اجتماعی (لیمن و همکاران، ۲۰۱۱) با توجه به تحلیل‌های عاملی اکتشافی و تأییدی انجام شده و ارائه هنجارهای ایرانی می‌تواند در فرهنگ و جامعه ما قابل استفاده باشد.

از جمله محدودیتهای مهم این پژوهش جامعه آماری آن است که شامل زنان و مردان تهرانی می‌باشد و امکان تعمیم این پژوهش را به سایر زنان و مردان در کشور محدود می‌کند. محدودیت دیگر آن مربوط به روشهای برآورد ویژگیهای روانسنجی است که در این پژوهش تنها از روش آلفای کرونباخ برای محاسبه پایایی و تحلیل‌های عاملی اکتشافی و تأییدی برای محاسبه روایی استفاده شد، درحالی‌که روشهای علمی دیگری نیز وجود دارد. لذا به پژوهشگران آتی پیشنهاد می‌شود که این موضوع را درباره زنان و مردان شهرهای مختلف تحقیق کنند. همچنین، توصیه می‌شود جهت بررسی ویژگیهای روانسنجی مقیاس از روشهای دیگر پایایی و روایی استفاده کنند و بر اساس فرهنگ اسلامی و ایرانی اقدام به ساخت و اعتباریابی مقیاس تبادل اجتماعی نمایند. با توجه به نتایج به دست آمده از این پژوهش توصیه می‌شود از این مقیاس جهت تعیین میزان تبادل اجتماعی و رابطه آن با سایر متغیرهای روان‌شناختی در زنان و مردان تهرانی و زنان و مردان سایر شهرهای کشور استفاده شود. همچنین، پیشنهاد می‌شود نهادها و سازمانهای گوناگون از این مقیاس جهت انجام پروژه‌های تحقیقاتی خود بهره گیرند.

پاسخ دهنده عزیز:

لطفاً هر یک از عبارات زیر را بخوانید و هر عبارت را به اندازه‌ای که توصیف کننده شیوه برقراری ارتباط شما با اطرافیان شماست ارزیابی کنید. برای هر گویه پنج گزینه ممکن وجود دارد. لطفاً گزینه‌ای را که بیانگر احساس شما می‌باشد علامت بزنید. انتخاب پاسخ برای شما بین گزینه‌های (کاملاً موافق، موافق، نظری ندارم، مخالف و کاملاً مخالف) می‌باشد. لطفاً برای هر گویه فقط یک گزینه را انتخاب کنید.

ردیف	عبارت	کاملاً موافق	موافق	نظری ندارم	مخالف	کاملاً مخالف
۱	معتقدم که برقراری ارتباط می‌تواند برای من سودمند باشد.					
۲	کاملاً می‌دانم که برقراری ارتباط برای من هزینه‌هایی دارد.					
۳	ترجیح می‌دهم در صورت وجود مشکل به جای خاتمه دادن					

				ناگهانی به روابطم برای حفظ آنها تلاش کنم.	
۴				همان‌طور که برای برقراری روابط تلاش زیادی می‌کنم، از طرف مقابل خود نیز همین را انتظار دارم.	
*۵				حفظ روابط برترین اولویت من نیست.	
*۶				معمولاً هزینه‌های برقراری روابط بر منافع آن پیشی می‌گیرد.	
۷				من برای برقراری روابط و حفظ آنها تلاش شایان توجهی می‌کنم.	
۸				می‌خواهم از طرفهای مقابل روابطم سوءاستفاده کنم.	
۹				من به میزان منافع ناشی از یک رابطه توجه زیادی می‌کنم.	
۱۰				خواهان برقراری روابط کوتاه‌مدت هستم.	
*۱۱				معتقدم که هر دو طرف یک رابطه در بلندمدت باید از رابطه نفع یکسانی ببرند.	
*۱۲				ترجیح می‌دهم به دیگران تکیه نکنم.	
۱۳				گاهگاهی بیش از طرف مقابل برای برقراری رابطه تلاش می‌کنم.	
۱۴				تلاش می‌کنم در ادامه یک رابطه هزینه‌های خود را به حداقل برسانم.	
۱۵				زمانی احساس آرامش و راحتی می‌کنم که بیش از طرف مقابل از یک رابطه عایدم شود.	
۱۶				هزینه‌های بلندمدت یک رابطه را زیر نظر می‌گیرم.	
۱۷				ترجیح می‌دهم به رابطه پایان دهم به جای آنکه توافقی را بپذیرم که مرا در دام رابطه بدون منفعت می‌اندازد.	
۱۸				تلاش می‌کنم با طرفهای مقابل رابطه به راه‌حل بُرد- بُرد برسم.	
۱۹				روابطی را ترجیح می‌دهم که در آنها مجبور به صرف زمان و تلاش زیاد نیستم.	
۲۰				سرمایه‌گذارهای قابل توجهی در روابط انجام می‌دهم، چون احساس می‌کنم شاید نتوانم آنها را ادامه دهم.	
۲۱				می‌پذیرم که روابط مستلزم صرف هزینه‌های قابل توجهی هستند.	
۲۲				به شرطی خواهان ماندن در یک رابطه هستم که برایم منفعت داشته باشد.	
۲۳				من به میزان هزینه‌های ناشی از یک رابطه توجه زیادی می‌کنم.	
۲۴				چنانچه روابطی را برقرار کنم، به سرعت درصدد پایان دادن آنها برمی‌آیم.	
۲۵				از روابطی بسیار راضی و خشنودم که در آنها من و طرف مقابل به یک اندازه منتفع شویم.	
*۲۶				معمولاً به جای برقراری رابطه با دیگران بیشتر با تکیه بر خودم به	

					اهدافم می‌رسم.
					*۲۷ در بیشتر روابط منافع شخصی اندکی نصیبم می‌شود.
					۲۸ از تاکتیکهای گفتگوی مجادله‌آمیز استفاده نمی‌کنم و ترجیح می‌دهم روابط دوستانه با طرفهای مقابل را ادامه دهم.
					۲۹ من روابطی را حفظ می‌کنم که توان تأمین منافع دوجانبه و بلندمدت را داشته باشند.
					*۳۰ من حساب سرمایه‌گذاریهای خود در یک رابطه را نگاه می‌دارم تا مورد سوءاستفاده قرار نگیرم.
					۳۱ خواهان صرف تلاش زیاد برای حفظ روابط هستم.
					*۳۲ فکر می‌کنم اگر الآن به طرف مقابل رابطه کمک کنم، او نیز در آینده به من کمک خواهد کرد.
					۳۳ ترجیح می‌دهم در روابطم حداقل سرمایه‌گذاری را انجام دهم.
					۳۴ گاهی با توافقات غیرمنصفانه در گفتگو با طرفهای رابطه موافقم.
					۳۵ می‌دانم که همیشه نمی‌توانم از یک رابطه پادشاهای فوری دریافت کنم.
					*۳۶ معتقدم که روابط منافع قابل توجهی را حاصل می‌کنند.
					۳۷ از آنجا که به طرفهای رابطه مشکوکم، به دنبال هزینه‌ها و منافع کوتاه‌مدت هستم.
					۳۸ اگر پایان یافتن یک رابطه برایم سودمند باشد، با تمایل کامل آن را انجام می‌دهم.
					۳۹ سعی می‌کنم در گفتگوهایم با طرفهای مقابل رابطه منصف باشم.
					*۴۰ تمایل دارم در روابطم کمتر از یک فرد معمولی سرمایه‌گذاری کنم.
					۴۱ من می‌توانم در گفتگو با طرفهای مقابل رابطه قاطع و صریح باشم.
					۴۲ اگر من به نفع دیگران عمل کنم، آنها نیز احتمالاً به نفع من عمل خواهند کرد.
					۴۳ معتقد نیستم که برقراری روابط می‌تواند برای من منفعت زیادی داشته باشد.
					*۴۴ در یک رابطه به دنبال هزینه‌ها و منافع کوتاه‌مدت هستم.
					۴۵ به رابطه‌ای که در آن چیزها به میل و نفع من پیش نمی‌روند قطعاً خاتمه می‌دهم.
					۴۶ معمولاً مصالحه و توافق می‌کنم تا هر دو طرف رابطه منتفع شوند.
					۴۷ ترجیح می‌دهم برای مذاکره و گفتگو با طرفهای رابطه تلاشی نکنم.
					۴۸ برای حفظ یک رابطه با مصالحه غیرمنصفانه موافقت می‌کنم.
					۴۹ تلاش می‌کنم بیشترین منفعت ممکن از روابط عایدم شود.

					منافع بلندمدت یک رابطه را زیر نظر می گیرم.	۵۰
					از خاتمه دادن روابط اکراه دارم.	*۵۱
					در صورتی خواهان سرمایه گذاری در یک رابطه هستم که طرف مقابل هم چنین قصدی داشته باشد.	۵۲
					از آنجا که مراداد را روابط بلندمدت نمی دانم، به ندرت منافع بلندمدت آنها را زیر نظر می گیرم.	*۵۳
					انتظار دارم که در یک رابطه بیش از طرف مقابل سرمایه گذاری کنم.	۵۴

توجه: گویه های ستاره دار حذف شده اند.

منابع

- Blau, P.M. (1964). *Exchange and power in social life*. Transaction Publishers.
- Cook, K.S., & Gerbasi, A. (2012). Social exchange. *Encyclopedia of Human Behavior*, 2, 479-485.
- Cook, K.S., & Rice, E. (2006). *Social exchange theory*. Springer.
- Cropanzano, R., & Mitchell, M.S. (2005). Social exchange theory: An interdisciplinary review. *Journal of Management*, 31, 874-900.
- Emerson, R.M. (1976). Social exchange theory. *Annual Review of Sociology*, 2, 335-362.
- Holthausen, J. (2013). *Scientific review of the social exchange theory and its contribution to solving purchasers' decision making issues*. Msc thesis, University of Twente.
- Homans, G.C. (1958). Social behavior as exchange. *American Journal of Sociology*, 12, 597-606.
- Homans, G.C. (1961). *Social behavior: Its elementary forms*. Taylor & Francis.
- Knox, D., Zusman, M., White, A., & Haskins, G. (2009). Coed anger over romantic partner's video game playing. *Psychology Journal*, 6, 10-16.

- Lambe, C.J., Wittmann, C.M., & Spekman, R.E. (2001). Social exchange theory and research on business-to-business relational exchange. *Journal of Business-to-Business Marketing*, 8, 1-36.
- Leybman, M.J., Zuroff, D.C., & Fournier, M.A. (2011). Social exchange styles: Measurement, validation, and application. *European Journal of Personality*, 25, 198-210.
- Leybman, M.J. (2012). *Social exchange styles: An evolutionary model of individual differences in exchange relationships*. Doctoral thesis, McGill University.
- Monge, P., & Matei, S.A. (2004). The role of the global telecommunications network in bridging economic and political divides, 1989 to 1999. *Journal of Communication*, 54, 511-531.
- Nammir, D.S.S., Marane, B.M.R., & Ali, A.M. (2012). Determine the role of customer engagement on relationship quality and relationship performance. *European Journal of Business and Management*, 4, 27-36.
- Perugini, M., Gallucci, M., Presaghi, F., & Ercolani, A.P. (2003). The personal norm of reciprocity. *European Journal of Personality*, 17, 251-283.
- Schiele, H., Reichenbachs, M., & Hoffmann, P. (2012). Paper presented at the IPSERA conference in Naples.
- Scott, J. (2000). Rational choice theory. *Understanding Contemporary Society: Theories of the Present*, 14, 126-138.
- Spellman, F. (2013). The social exchange theory: We all weight out our options. *Journal of Personality Assessment*, 50, 18-23.
- Thibaut, J.W., & Kelley, H.H. (1959). *The social psychology of groups*. New York: Wiley.
- West, R., & Turner, L. (2007). *Introducing communication theory: Analysis and application*. New York, NY: McGraw Hill.

The Study of Psychometric Characteristics of Social Exchange Styles Scale in Iranian Population

Abstract

Introduction: The aim of this research was to study psychometric characteristics of Social Exchange Styles Scale in Iranian population. **Method:** Statistical population of research was included all Tehran women and men that 470 women and men randomly selected by multi-phases clustering sampling and responded to Social Exchange Styles Scale (Leybman et al., 2011). For studying the scale's reliability was used of Cronbach's alpha coefficient and for studying validity used of content validity and exploratory and confirmatory factor analysis. **Results:** Cronbach's alpha coefficient (0.83) showed that this scale has high reliability and results of exploratory factor analysis showed five factors including fairness, benefit-seeking, individualism, tracking and overinvestment with changing in some main items and removing items 5, 6, 11, 12, 26, 27, 30, 32, 36, 40, 44, 51, and 53. Also, results of confirmatory factor analysis showed that 41-items model has relatively good fitness. In addition, results of

normalization showed that median of fairness, benefit-seeking, individualism, tracking and overinvestment in whole of Iranian sample were respectively 14, 32, 21, 27, and 13. **Conclusion:** According to research results, Social Exchange Styles Scale for measuring Tehran women and men social exchange is a reliable and valid tool.

Keywords: psychometric characteristics, social exchange, fairness, benefit-seeking, individualism, tracking, overinvestment